

Mälestusrist tekitab elavat vastukaja

Aarne Mäe
Meelis Lainvoo

Hiljuti Lembit Sõmeri poolt Lääne-Virumaale Viitna lähedale Pauna metsa püstitatud mälestusrist eesti kolonelile Alfons Rebasele on tekitanud vastukaja mitmel pool maailmas.

Eile helistas Virumaa Teatajasse Suurbritannia mõjuvõimsa ajalehe The Independent reporter, kes uuris mälestusristi püstitamist lähemalt. Ta tundis huvi, miks mälestusmärk püstitati ja mis oli selle tagamõte.

Venemaa ülemrabi Berl Lazari aga leiab, et kolonel Alfons Rebasele püstitatud mälestusmärk annab tunnistust Eesti soovist rehabiliteerida natsikurjategijad.

Berl Lazari arvates võib SS-*standartenführerile* Alfons Wilhelm Robert Rebasele, keda ta nimetab natslikuks kurjategijaks, mälestusmärgi püstitamine hoogustada Eestis antisemiitlike ja uusnatslike meeleolude levikut, eriti noorte hulgas, kirjutas Sõltumatute Riikide Ühenduse juudi kogukondade liidu võrguväljanne uudisteagentuuri BNS teatel.

Ülemrabi sõnul ei ole tegemist esimese juhtumiga, kus Eestis üritatakse puhtaks pesta natsikurjategijaid. Mälestusmärk püstitati küll erainitsiatiivil, kuid selle avamisest võtsid osa Eesti parlamendi liikmed ning Lazari sõnul on murettekitav, et Eesti ametivõimud ei ole mälestusmärgi suhtes oma seisukohta välja öelnud.

Mälestusmärgi kolonel Alfons Rebasele rajas Virumaa talumees Lembit Sõmer omal algatusel. Rist asub Pauna metsas, kuhu 1941. aasta kevadel pages

ligi 150 eesti meest, et kodumaa anastajatele relvaga vastu hakata. Võitlussalga juhiks sai Rebane. Rauast mälestusristil seisab kiri "Siit alustas oma sõjateed kolonel Alfons Rebane (1908-1976)".

"Mälestusmärk tähistab kohta, kuhu kogunesid eesti mehed, kes põgenesid küüditamiste ja vangistamise eest," ütles Lembit Sõmer Virumaa Teatajale eile. "Need mehed võitlesid iseenda ja oma maa vabaduse eest, mitte juutide vastu. Pealegi oli Alfons Rebane ka hiljem lahinguohvitser, mitte timukas."

Rakvere juudi kogukonna esindaja Samuel Golomb ütles, et kritiseerijatel tuleb Eesti ajalugu uuesti üle uurida, kõik ei ole nii üheselt must-valge. "Rebasele oli Eesti ajaloos kindlasti kindel koht," ütles Golomb. Tema arvates ei ole karta ka seda, et seal meeletud rahvamassid käima hakkavad, sest mälestis asub inimese eramaal.

Mälestusmärgi avamisel osales ka Isamaaliitu kuuluv Riigikogu liige Trivimi Velliste, kes rõhutas selle avamisel, kui tähtis on eestluse vaimu säilitamisel ajaloolise mälu edasiandmine uutele põlvedele.

Novgorodi piirkonnas 1944. aastal peetud kaitselahingute eest autasustati Rebast esimese eestlasena Raudristi Rüütliristiga.

1944. aastal Sileesias kaitselahingutes võttis Alfons Rebane pärast diviisikomandöri surma juhtimise üle. Ta viis piiramisrõngast välja nii diviisi kui ka korpuse juhtkonna, mille eest autasustatigi Alfons Rebast esimese eestlasena tammelehtedega Rüütliristiga.